

A FÉLVAK FOTOGRÁFUS, AVAGY MINDEN HADITUDÓSÍTÓK ŐSAPJA

Százötven évvel ezelőtt is léteztek haditudósító-fotóriporterek. Ők azonban nem egyetlen mindentudó fényképezőgéppel a kezükben tették kockára az életüket, hanem egész szekerderéknyi felszereléssel döcögtek keresztül a csatatereken.

♦ A harctéri fotográfusok nagy úttörője egy **Mathew Brady** nevű, ír származású amerikai volt. 1822-ben született, és abban a korban nőtt fel, amikor a fényképezés még nagyon közeli rokonságban állt a festéssel. Ő is azzal kezdte a pályafutását, hogy rajzolni tanult, a hozzá hasonló lelkes fiatalokat azonban legalább ennyire érdekelt az új találmány, a dagerrotípa.

Brady New Yorkban összeismerkedett a Morse-jelrendszer feltalálójával, *Samuel Morse*-szal, aki még Európában, magától *Daguerre*-től tanulta a forradalmian új képalkotási módszert. Kísérleteztek, újítottak, és közben népszerűsítették a fotográfiát az Egyesült Államokban.

A technológiák rohamos fejlődésével és a duzzadó lelkesedéssel párhuzamosan az üzlet is beindult. Brady alig volt huszonnégy éves, amikor a New York-i Broadway-en nyitott fotóstúdiót, öt évre rá pedig Washingtonban, nem messze a Fehér Háztól és a legfőbb kormányzati hivataloktól. Hamar sikerült komoly karriert építenie: híres személyiségek fotográfálását is előszeretettel végezte. Az ő képéről ismerjük nagy írók, például *Edgar Allan Poe* és *James Fenimore Cooper* arcvonásait.

Mire kitört a nagy amerikai polgárháború, ő már majdnem mindent elért, amit a szakmában lehetett. Ekkor az az ötlete támadt, hogy szívesen dokumentálná a hadműveleteket és a hadseregek mindennapi életét.

Azzal kezdte, hogy a hadba induló katonák portréját akarta elkészíteni. Ennek érdekében hirdetést adott fel a nagyobb napilapokban a következő szöveggel: „Lehet, hogy nemsokára már késő lesz hozzá”.

Addig lobbizott kormányzati körökben, amíg nagy nehezen megadták neki az engedélyt, hogy jelen lehessen a hadszíntereken. Állítólag az billentette az ő oldalára a mérleg nyelvét, hogy sikerült megszerezni az ügynek egy *Winfield Scott* nevű tábornokot. Először nagyvonalú ajándékként fényképet készített a hiú katonáról, amint meztelen felsőtesttel, ókori római katonaként pózolt, majd a biztonság kedvéért küldött neki néhány kacsát is. A tábornok végül elintézte *Abraham Lincoln* elnöknel az engedélyt.

Ezt persze csak nagyon komoly technikai előkészületekkel és szervezőmunkával lehetett megvalósítani. A legmodernebb fotóeljárás akkor már nem a dagerrotípa volt, hanem az üveglapra készült, úgynevezett ambrotípa. Az ilyen kép elkészítése is hosszadalmas, bonyolult folyamat volt. Ehhez először is kellett egy sötétszoba, ahol minden egyes üveglapot óvatosan bevontak egy jódózott kollódium nevű, sűrű, átlátszó folyadékkal. Ezután ezüstnitrát-fürdőben érzékenyítették, majd a fényt át nem eresztő kazettába helyezték. A fénykép elkészítéséhez a kazettát az állványra tett fényképezőgépbe csúsztatták, majd a megfelelő

AZZAL KEZDTE, HOGY A HADBA INDULÓ KATONÁK
PORTRÉJÁT AKARTA ELKÉSZÍTENI. ENNEK ÉRDEKÉBEN
HIRDETÉST ADOTT FEL A KÖVETKEZŐ SZÖVEGGEL:
„LEHET, HOGY NEMSOKÁRA MÁR KÉSŐ LESZ HOZZÁ”.

pillanatban levették az objektívsapkát, és a fényviszonyoktól függően legalább öt másodpercig, de akár fél percig is exponáltak. Ezután megint be kellett vonulni a sötétszobába, kivenni a lemezt a kazettából, előhívni, kétszer öblíteni, majd fixálni.

Ehhez komoly infrastruktúra kellett, ezért Brady minden pénzét, százezer dollárt a harctéri fotográfiára költötte. Ló vontatta kocsikban rendezett be lesótétített stúdiókat, teljes fotólaborokat, és ezekkel vonult ki a csatákba.

Asszisztensek egész csapatát bérelte föl, akik vele tartottak a tűzvonalba. A pályafutása csúcán több mint húszan fotózták a nevében a táborokat, katonákat, ágyúkat és hadműveleteket. Az 1850-es évektől kezdve folyamatosan romlott a látása. Mivel a vállalkozás akkorra már biztos alapokon nyugodott, ő abba is hagyta a harcterek látogatását, ezért a Brady-féle képekről a mai napig viszonylag kevés esetben lehet tudni, pontosan ki készítette őket.

Pennsylvania könnyű tüzérség, Keystone Battery, 1861–1865 körül

A hosszú expozíciós idő is komoly korlátozásokat jelentett: semmi olyasmit nem tudtak megörökíteni, ami nem maradt egy helyben. A mai értelemben vett, akciódús, drámai csatajelenetek szóba sem jöhettek. Voltak viszont olyan alanyaik, akik garantáltan nem mozdultak meg: a halottak.

A nagyközönség borzongva nézte a sáros lövészárkokban egymás hegyén-hátán heverő holttesteket. Az átlag amerikai el sem tudta képzelni, mi zajlik az országa csataterein. A legtöbben akarták látni a leplezetlen valóságot. A polgárháború a világtörténelem egyik legpusztítóbb konfliktusa volt, hatalmas öldöklés jellemezte, és nagyon mély társadalmi szakadékot ásott. Legalább tízszer annyi amerikai áldozatot követelt, mint a száz évvel későbbi vietnami háború, ötször annyit, mint az első világháború, és másfélszer annyit, mint a második. Összességében körülbelül hatszázhuszezer ember halt meg az 1861-től 1865-ig zajló csatározásokban.

Amikor mindez véget ért, Mathew Brady végre pénzre akarta váltani a rengeteg befektetett munkát és a sok életveszélyes helyzetet. Mivel korábban megegyezett az Abraham Lincoln vezette kormánnyal, hogy az állam jó áron fölvásárolja a fotódokumentumokat, megkönynyebbülten jelentkezett a pénzéért. De csalódnia kellett.

Kiderült, hogy ezekre a képekre senkinek sincs szüksége. Nemcsak Lincoln, hanem a legegyszerűbb farmerek is, szinte a teljes társadalom el akarta felejteni még azt is, hogy ez az egész megtörtént, nem szívesen látták a halál aratását a fotókon. Brady a vállalkozásával együtt viharos gyorsasággal csődbe ment. Bár a Kongresszus végül mégis megszavazott neki huszonötezer dollár kártérítést, ez távolról sem volt elég az adósságai törlesztésére. Az általa készített több mint tízezer harctéri felvétel közül a legtöbbet elkótyavetyélték, sok pótolhatatlan, dokumentumértékű fotólemez üvegházakba beépítve végezte, ahol a napsütés néhány nyár alatt könnyörtelenül kifakította őket. Maga Brady, akinek legtöbben a létezését is ki akarták törölni a történelemből, sem testileg, sem lelkileg nem viselte jól a bukást. A látása tovább romlott, és az élete hátralévő harminc hosszú évét már nyomorban töltötte. 1896-ban elütötte egy lóvasút egy New York-i utcán. Néhány hónap múlva végleg megtörve, hajléktalanként halt meg egy presbiteriánus kórház szegényosztályán.

Több mint hatezer fotója maradt fenn, köztük a mesteri portré az elnökökről (az élete során szolgáló húsz elnökből tizennyolcra készített képet). Az ötdolláros bankjegyet a mai napig a Lincolnról készült egyik fotója díszíti. ♦

Nálunk minden nap új élmény Vár!

TAVASZI ÜNNEPEK SÜMEGEN

Most még előfoglalási kedvezménnyel!

Tavaszi hosszú hétvégék Sümegeen, a Vár lábánál: wellness, lovagi tornák, történelmi kalandok, aktív kikapcsolódás az egész családnak:

Márciusi Ifjak

március 14-17. között • már 69 900 Ft/fő/3 éj-től

Húsvét a Kapitányban

április 18-22. között • már 84 900 Ft/fő/3 éjtől!

Húsvéti sztárvendég: **Szabó Ádám**

Hotel Kapitány ★★★★★superior **Wellness**

8330 Sümeg, Tóth Tivadar u. 19. • Tel./Fax: +36 87 550 166 • +36 87 550 167

E-mail: sales@hotelkapitany.hu • foglalas@hotelkapitany.hu • www.hotelkapitany.hu

NÉMETH BÁLINT:

AKIK LEVELEKET RÁGNAK

◆ A vízhiány miatt, azt mondják, előbb-utóbb elköltöztetik a várost. Fakerekeken gördülő hatalmas deszkákra csúsztatják az épületeket, óvatosan, mint mikor hajót engednek a tengerre. Aztán egy könnyű fohász vagy száraz sóhaj, mielőtt esetleges tákolmányunk elindul. De nincs mitől félnünk, utazásunk kényelmes lesz, mintha meg se mozdulnánk. Az otthoni levegőt, akár a visszatartott lélegzetet a tüdő, vagy régi üzeneteket a telefon, a falak majd fegyelmezetten őrzik. Boldogan érkezünk meg, mondják, mert boldogok, akik leveleket rágnak. Tevém önfeledten róhatja vak köreit az olajos sötétben, mint tegnapelőtt, tegnap és ma is.

*

Azt mondják, előbb-utóbb elköltöztetik a várost, de nem hiszek nekik, mert nem hiszek a boldogoknak, hisz attól boldogok, hogy leveleket rágnak. Szemük lefedve, torkukat száraz por csiklandozza, mint a félrenyelt szezám-mag. Telefonomból holnap kitörlöm az összes üzenetet, és a falak megkönnyebbülten fellélegeznek. Tevém szomjas, megitatom.

LACKFI JÁNOS TŰZBUBORÉK

Ülünk a szódarakár rozsdás vaskapuja mellett, kicsit túlszívtuk magunkat tűzbuborékkal.

Minden sokkal lassabbnak tűnik, már háromszor lement a nap az öböl vizébe, de a digitális óra képernyőjén még mindig csak öt perc telt el.

Egyesek azt beszélik, a Főkurátor tartja kézben a dilérhálózatot, minden garas, amit ezért az agyzsibbasztó lötytyért kiadunk, az ő zsebébe vándorol.

Ahogy ő a legnagyobb földtulajdonos és a galaktikus lézertöltőállomásokat is az ő cégei építik. A Vénusz bolygó mellett most is folynak a munkálatok, tiszta éjszakákon idelátni a hegesztőpálcák szapora szikraesőjét.

Ülünk a vaskapunak döntve fejünket, Vili azt mondja, neki van még két pótélete, igenis el fog menni a térvákuumhoz, és fejest ugrik, ő bizony kipróbálja.

Erőtlenül igyekszünk lebeszélni, nehezen forog a nyelvünk, vibrálnak a világ körvonalai.

Ember, onnan még nem jött vissza senki.

Azt feleli, lehet, hogy visszajött, csak nem ide, miközénk, talán olyan magas szinten létezik, amiről mi még csak nem is álmodunk. Nyilván új kreditrendszer kaptak, talán még belépést is az érinthetetlenek elitbájlaira.

Géza hozzát teszi, ő mindig mondta, hogy az új Alkonzul fia kiköpött mint a Lali, szerinte reanimálták, csak meg kellett szakítania a kapcsolatot volt környezetével.

Mikor meghalljuk a szokásos esti sivitást, gyorsan fedezékbe húzódunk. Kezdi megint.

A tűzkorongok szanaszét csapódnak, lyukakat vagdalnak a szódagyár ajtájába, kivernek pár ablakot, de bonyolultabb manőverekre nem képesek, dolguk végezetlenül térnek vissza gazdáikhoz. Az új generációs cuccokon már állítólag lesz hőérzékelő, addig nem

tágitanak majd, amíg valakit szét nem transzíroznak a kallódók nemzetségéből.

Ezt most elhibázták ezek a ficsúrok, hiába vizslatnak minket hiperérzékeny távcsöveiken, nincs zsákmány. Hamar feladják különben, mennek, hogy topmodellek vállgödréből, köldökéből meg mijeiből szűrőszőljék a foszforeszkáló pezsgőt. Annak is mi értelme,

hogy egy ital világít? De nem? Este nem kell villanyt gyújtanod, hogy beletalálj a kagylóba? Talán ennyi. Ezek meg a világ minden pénzét elköltik ilyen baromságokra. Helyesbíték: a mi minden pénzünket. Mert hiába melóznak, az összes lóvé ezeknek a zsebében köt ki.

Én nem hiszek a jövőben, már szerencsesütit se szoktam venni. Azoknak az üzeneteit is a Központi Agytröszt írja, így programozza újra a gondolkodásunkat.

Na de abból nem esznek, a szellemi függetlenségemet nem adom. Megtapogattam farzsebembem az „Út és erény könyve” régi kiadását, megvolt. Pupillám világítófunkcióját bekapcsoltam, olvastam pár passzust.

Ahogy szürkült, lassan előkúsztunk a búvóhelyekről, előszedtük a bubis zacskikat. Akárki forgalmazza, ütős kis anyag ez. A rendszer elől úgysem szökhetsz el sehova.

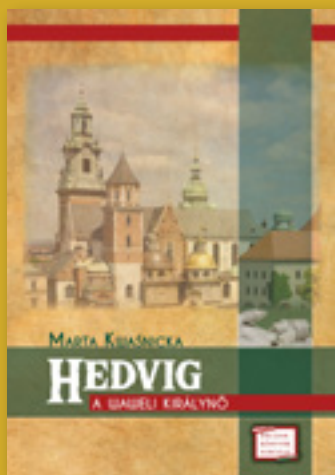
Hé, és Imola hol van? Riadtan néztünk körbe. Aztán megtaláltuk egy kidőlt vastraverz mögött. Nem húzódtott eléggé fedezékbe, az egyik tűzkorong darált hússá aprította a hasfalát. A belső szervei foszlányokban csüngtek a bokrokon. Leadtuk a jelzést a hullbrigádnak, és azonnal távoztunk is. Nem tanácsos ilyen ügyekben exponálni magunkat. Közben lassan feljött a nap, de még mindig a hét és feledik percben jártunk. Persze azt csak úgy mondják, hogy ez az öröklét, mi nem vesszük be az efféle propaganda-maszlagot. De mi van, ha most kivételesen nem hazudnak? ♦

SZÖVEG –
OSZTOVITS ÁGNES

A VÁLTOZATOSSÁG GYÖNYÖRKÖDTET

Cicero szállóigévé lett mondásához kapcsolódva valljuk be, a könyvek tekintetében is szeretjük a sokféleséget. A tél végén három, műfajában és témájában nagyon különböző kötet szerzett örömet, gazdagította világlátásunkat, térített el a korunkban egyre jobban fenyegető közhelyes igazságoktól.

Bár a lengyel–magyar barátságról, a közös történelemről sokat beszélünk, ismereteink meglehetősen felszínesek. Nagy Lajos királyunk legkisebb lánya is csak akkor kezdett komolyan érdekelni minket, amikor II. János Pál pápa szentté avatta.

**MARTA KWAŚNICKA:
HEDVIG. A WAWELI
KIRÁLYNŐ**

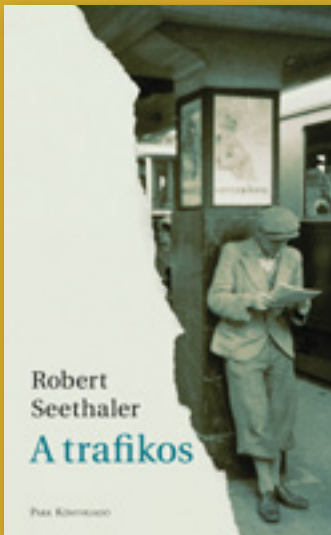
című, mindössze

százhetven oldalas kötete nem hagyományos életrajz, nem édesbús történelmi elbeszélés egy huszonöt évesen meghalt királynőről, aki a szerelem elébe helyezte országát és a kereszténység érdekeit, amikor a vonzó Habsburg herceg helyett a mogorva litván Jagellót választotta. Mindez persze ott van a könyvben, de a szerzőt ennél jobban izgatja Hedvig-Jadwiga gondolkodása,

személyiségének formálódása, hatása a lengyel szellemi életre, Krakkó kultúrájára. Minden legendának, így a Hedviget övező máig élő történeteknek is van valóság-alapjuk, ám korunk embere nem éri be ezekkel, vagy legalábbis kritikusan szemléli őket. Kwaśnicka is ezt teszi, amikor dokumentumokat tanulmányoz, leveleket, rendeleteket idéz. Felveti azt a kérdést, hogy mennyire volt korának gyermeke a lengyel királynő. Milyen volt az ő keresztény hite?

A könyv egyik legszebb fejezete az evangéliumi Mária vagy Márta kérdést veti fel. Vajon Jézus, aki a lábánál kuporgó, őt áhítatosan hallgató Máriát dicséri meg, s a konyhában sertepertelő Mártát elmarasztalja, egyszer s mindenkorra rangsorolja a női szerepeket? Hedvig, ahogy a kor több más jeles szentje is, egyesíteni tudta magában Máriát és Mártát. Tevékenyen részt vett országa életében (Lengyelország Litvániával egyesülve vezető európai hatalom lett), diplomáciai kapcsolatokat ápolt, térített, egyetemi fakultást hozott létre, templomokat építtetett, jótékonykodott – imádságos lélekkel. Nem töprengett a női létről, az egyenjogúságról, hanem élt a lehetőségekkel a XIV. században.

(Rézbong Kiadó, 2018., 2900 Ft)

ket. Mindenekelőtt az Anschluss előestéjén 17 évesen, egy távoli hegyi faluból Bécsbe kerülő Franz, akit vajmi kevéssé érdekel a politika vagy Bécs szellemi, politikai élete. Szerelemre vágyik. Ám a szép lány csak egy éjszakára lesz az övé. Miközben derekasan helyt áll trafikosságként, és az egyik kuncsafttól, az aggastyán „agyturkásztól”, Sigmund Freudtól kér szerelmi tanácsokat, gondolatai mindvégig a rejtélyes lány körül forognak, és balszerencséjére a nyomára is akad.

Seethaler remek figurákat, egyszerre mulatságos és vérfagyasztó helyzeteket teremt. Jelen van a könyvben a nácizmus minden borzalma, a Gestapo embertelensége, a zsidóüldözés, az osztrák nyárspolgárok behódolása Hitlernek, de a hangsúly mégis azon van, hogy nem mindenki egyforma, hogy a tiszta szívű, derék emberek igenis meg tudják őrizni a legnehezebb időkben is erkölcsi integritásukat. Egy esztendő alatt Franz felnő, és tudja a helyét a világban.

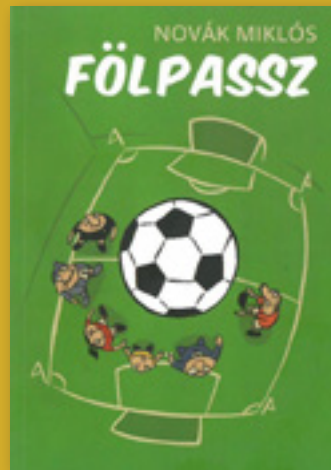
A trafikos a szó jó értelmében vett lektűr, könnyen olvasható, szórakoztató, mulatságos és megható.

(Park Kiadó, 2018., 2450 Ft)

Rengeteg könyv, köztük sok-sok fércmű jelent meg az elmúlt hetven évben a nácizmusról, a hitleri birodalom térhódításáról, így óvatosaak vagyunk az újabb kísérletekkel. Az 1966-ban született osztrák színész-író,

ROBERT SEETHALER: A TRAFIKOS

című regénye azonban nem okoz csalódást, mert az ismerős kulisszák előtt szerethető, hűsvér emberek élnek az életü-

Magyarországon mindenki ért a focinhoz, de kevesen tudják a választ, hogy miért nem tud szárnyra kapni ez a hallatlanul izgalmas, tömegeket mozgató sportág.

NOVÁK MIKLÓS: FÖLPASSZ

című, 16 történetből álló novellafüzében nincs semmiféle publicista okoskodás, megoldási javaslat. Ez a könyv olyan láttelet

a közállapotokról, amelytől az olvasónak hol ökölbe szorul a keze, hol sírhatnékja támad. A szerző fikciót ír, gondosan ügyelve arra, hogy több valós alak életútjából gyúrja össze szereplőit, az ügyeskedő menedzsert, Dinit; az új sztárt, Frankie-t; a külföldről levezetni hazatérő egykori csillagot; a pénzéhes külföldi edzőt; a tehetségtelen, de apja jóvoltából klubon élőködő sportigazgatót; és végül magát a Kanári klubot a rettegett ultráival, ambiciózus és jószándékú igazgatójával, a nagy öregekkel és a többiekkel. Kitalált történetek ezek, mondhatja a szerző, de az olvasó tudja, a való élet szövi a legcsavarosabb meséket. Ha Novák Miklós nem ismerné nagyon alaposan a magyar futball világát, nem tudna ilyen mindvégig izgalmas és lehangelő könyvet a kezünkbe adni, ami sajnos nemcsak a labdarúgásról, hanem a magyar társadalom morális válságáról is szól.

(Sophia Nostra Kiadó, 2018., 2990 Ft)

SZÖVEG –
KÖLNEI LÍVIA

KÉP –
PÁCZAI TAMÁS

„A ZENÉVEL LELKEKET GYÓGVÍTHATOK”

Balázs János a zongorajáték „nagymestere”, aki nemzetközi mezőnyben, több versenyen is a legkiválóbbnak bizonyult. Liszt-, Prima-díjas és Érdemes Művész. Tudása birtokában bátran kirándul a klasszikus zenén kívül más műfajok felé is. Szívügyének tekinti, hogy a pályájuk elején álló fiatal művészeknek segítsen, pedig ő maga is fiatal még, de olyan sikereket tudhat maga mögött, amelyekkel hosszú pályafutású, kiváló zenészek is ritkán dicsekedhetnek.

♦ – **Kiváló zenei örökséget hozott a családjától, elődeitől. Gondolom, zongoratanáraitól is kapott a szakmai útmutatáson túl életvezetési, színpadi viselkedési tanácsokat is.**

– Becht Erika, Keveházi Gyöngyi, Gulyás István, Dráfi Kálmán vezettek engem húsz éven keresztül. Mindig az adott életfázisomat segítették. Sosem kellett visszafogniuk, hogy „el ne szálljak”, inkább arra ösztönöztek, hogy ne legyek mindig maximalista. Én a magam legszigorúbb kritikusa vagyok, szeretném száz százalékban visszaadni azt a tökéletes hangzást, amit belül hallok. A közönség sokszor megengedőbb velünk, mint mi magunkkal – de ez így jó. A közönségnek élvezni kell a produkciót, a művészek pedig fejlődniük kell.

– **Egy verseny másféle megmérettetés, mint egy koncert. Ön több nemzetközi versenyen nyert első helyezést, ami nagyon keveseknek sikerül.**

– A versenyeket mindig a karrieremhez szükséges rosszként éltem meg, mert nehezek, sok a kiszámíthatatlan körülmény. Engem is meglepett, hogy szinte mindenhol első díjat nyertem. Ezeknek köszönhettem sok koncertmeghívást, és a pénzjutalom is jól jött, hiszen abból tudtam zongorát és kottákat vásárolni, mesterkurzusokra eljutni. Ma már engem hívnak zsűribe itthon és külföldön is. A versenyzők játékában nem a szakmai precizitás nyűgöz le, hanem az egyéni hang, a személyes élmény.

– Sajnos a versenyeknél jobb lehetőséget nem találtak még ki a zenészek tudásának összemérésére. Már Liszt Ferenc is versenyzett a korszak másik zongoravirtuózával, Sigismond Thalberggel.

– Azt zenei párbajnak hívták, és csupán a közönség szórákoztatását szolgálta. Akkoriban még távolról sem volt olyan sok zongoraművész, mint most. Ma már szinte mindenki tanulhat zenét, tehát a sok jó zongoristából valahogy ki kell tűnni. A nagy számok törvénye itt is érvényesül: a világ nagy versenyeit 70–80 százalékban kínaiak és oroszok nyerik. Ők vannak a legtöbben, közülük választódik ki a legtöbb kiváló képességű zenész. És akkor még nem beszélünk a szerencsefaktorról: kifogni olyan zsűritagokat, akik épp a versenyző stílusát kedvelik, egy megfelelő napot, zongorát, akusztikát, sőt, még az is számít, hogy a versenyző hányadikként kerül sorra, fáradt-e már a zsűri vagy még lelkes, beválasztja-e pont a zsűrielnök kedvenc darabját, vagy azt viszi, amit

utál... Persze a szakmai színvonalat így is, úgy is hozni kell. Sok tehetséges zenész nem tudja a mai világnak ezt a pergő ritmusát felvenni, ezért nem megy el versenyekre, nem érvényesít a pályafutásában semmiféle menedzserszemléletet, és a tudása a négy fal között marad. A kor követelményeinek valamennyire meg kell felelnünk, hiszen Liszt Ferenc is alkalmazkodott a maga körülményeihez: azért vállalt olyan sok koncertet, azért készítettetett plakátokat, hogy megismerjék, és sok emberhez eljuthasson a művészete. Nemrég olvastam róla azt az anekdotát, hogy Belloni, a titkára mindig pár nappal előbb érkezett abba a városba, ahol Liszt fellépni szándékozott, hogy a helyi kocsmákban legendákat terjesszen róla – ma ezt úgy mondjuk, hogy „átgondolt marketingstratégia alapján építették fel a reklámkampányt”. Belloni olyan szerepet töltött be Liszt mellett, mint ma egy tévészereplés vagy egy Facebook-poszt, és ez biztosította a teltházat.

NEM ELÉG A TEHETSÉG, A MŰVÉSZNEK MEG IS KELL MUTATNIA MAGÁT A KÖZÖNSÉGNEK.

– A feleségével nagyon jól együttműködnek a Cziffra György Fesztivál szervezésében, amelyet idén negyedszer rendeztek meg. Ritka, hogy férj és feleség a munkájukban is kiegészítik egymást.

– Isteni gondviselésnek tartom ezt. Minden művésznak elsősorban a zenével kellene foglalkoznia, nem az adóbevallásával és a szerződéseivel, mégis gyakran rákényszerülnek. Nagyon ideális, ha egy művésznak az élete párja, akiben feltétel nélkül megbízik, át tudja vállalni ezeket a terheket. Szilvia, a feleségem közgazdász végzettségű, tehát az ilyen ügyek valamennyire a szakmájába is vágnak. Öt-hat évvel ezelőtt kirajzolódott előttünk, hogy az én zenei karrierem kizárólag akkor fog szárnyalni, a folyamatos szakmai fejlődésem akkor biztosítható, ha azokat az órákat, amelyeket addig a materiális dolgokra fordítottam, fel tudom szabadítani a kreativitás, a szakmai előmenetel és az ezzel járó további feladatok számára. Ma már nem elég, ha valaki csak szakmailag jut fel a csúcsra, fantasztikusan játszik, de szinte senki nem ismeri. A fordítottja sem jó, amikor valaki népszerű, mert „túltolják” a támogatói, de szakmailag nem érdemli meg. Sokkal erősebb szakmai szemléletre lenne szükség, hogy

a bővli, a giccs ne kerülhessen előtérbe. A komolyzene terén most is ott vagyunk a világ élvonalában, így meglehetnénk, hogy itthon ellenállunk a világban tapasztalható „gagyisodás” kísértésének. Kiváló művészeink vannak, akik a show-igényeknek is magas színvonalon tudnának eleget tenni, hiszen attól, hogy valaki klasszikus zenész, nem feltétlenül „szomorú zenész”.

– Miért viseli a szíven a fiatalok zenetanulásának támogatását, a pályakezdő zenészek boldogulását?

– Tudom, hogy milyen nehéz zenésszé válni, én is voltam kétségbe esve, és nekem is sokan sokféleképpen segítettek. Ki egy jó szóval, ki egy koncertmeghívással... Eldöntöttem, hogy ha van lehetőségem, akkor én is segítek. Nem elég a tehetség, a művésznak meg is kell mutatnia magát a közönségnek. A mecénások, szponzorok inkább a már befutott művészek és fesztiválok mellé állnak. A tehetséges fiataloknak így nagyon nehéz dolguk van, mert rögtön különlegesnek, tapasztaltnak, jó kapcsolatokkal rendelkezőknek kellene lenniük, ami szinte lehetetlen. Ezeket a „javakat” épp a gyakorlat, a rutin segítségével szerezhetnék meg.

– A februári Cziffra György Fesztivál jegyei már januárban elkelték. Van kereslet a nívós klasszikus zenére.

– Úgy érzem, isteni gondviselés alatt van a Cziffra György Fesztivál is. Rengeteg szervező és művészi munkát teszünk bele, nagyon fontos a szakmai profizmus és a minőség. A fesztiválomat Cziffra György emlékének ajánlottam, akit nem „elővettem” azért, hogy általa előtérbe kerüljek, hanem már gyerekkorom óta foglalkozom a személyével, munkásságával, ápolom az emlékét. Ő egy zseni volt, akit akkoriban nem fogadtak be, politikailag és fizikailag is meghurcolták. Kockázatot jelentett, hogy egy olyan művészről neveztem el a fesztivált, akit sokan nem láttak itthon szívesen, de én hittem benne, és közönségsiker lett. 2021-ben, a Mester születésének 100. évfordulója alkalmából az egész évet ennek szentelve világléptékű fesztivált szeretnék szervezni. A Franciaországban élő Cziffra család, a meny és az unokák nagy bizalommal követik a fesztivált évről évre, és a centenáriumi szervezésekhez is lelkesen csatlakoztak. A 2021-es ünnepekkel a Mester nagyságát olyan színvonalon akarjuk megmutatni a nagyvilágnak, hogy az értékelése egyenrangú legyen Vladimír Horowitz-éval, Szvjatoszlav Richterével, Glenn Gouldéval.

– Nyilatkozta valahol, hogy „a tehetség megfoghatatlan adomány fentről”. Szerintem a Képmás olvasóinak többsége is így gondolja.

– Azt hiszem, nincs olyan ember, aki azt gondolná, hogy a legnagyobb zeneművek csak úgy véletlenül kipattantak a zeneszerzők fejéből vagy kezéből. Azt se hiszem, hogy bárki ne érezné például Beethoven IX. szimfóniájának hallgatása közben a kapcsolatot a transzcendenssel. A zene a legtisztább spirituális kapcsolat Istennel. Én olyan szakmát kaptam ajándékba, amely hivatás és egyben a legnagyobb boldogság is. Örömet tudok adni, ezt érzi a közönség, valószínűleg ezért is játszom az utóbbi években telt házak előtt, én pedig érzem a közönség felém áradó szeretetét. Ma, amikor minden adásvétel tárgya lehet, a lelki élmény úgy kell az embereknek, mint egy falat kenyér. A kitüntetéseknel is nagyobb öröm, amikor a koncert után teljesen ismeretlenek odajönnek hozzám könnyes szemmel megköszönni az élményt. Kaptam egy olyan adományt a Jóistentől, amivel lehetőségem van arra, hogy „lelkeket gyógyíthassak”, de az én felelősségem, hogy a legtöbbet hozzam ki a tehetségemből. ♦

BELVÁROSI CSEND

2019.03.06-06.09.

*„Az aratnivaló sok,
de a munkás kevés.” (Lk 10.2)*

HÍVTÁL, ITT VAGYOK

**2019
HIVATÁS ÉVE**

Lelkigyakorlatok
Szemlélődő imák
Zengő meditáció
Szakrális bábjáték
Beszélgetőestek • Kiállítások
Filmklubok • Koncertek

SZÖVEG –
MÉSZÁROS MÁRTON

KÉP –
PÁCZAI TAMÁS

EGY LÁNY, AKI DALOKKAL ÉRKEZETT

Kicsoda **Méry Rebeka**? Erre talán ő maga sem tudna még kiforrott választ adni, nem csak a legtöbb olvasó. Számomra az a huszonöt éves lány, aki szereti a népművészetet, a költészetet és a természetet. Szívesen hord igényes, egyedi tervezésű, magyar népies ruhákat, bőrre fűzött ékszert. Tradicionális női elegancia jellemzi, szolidan bohém művészlélek, aki előadásain mindig életvidámnak tűnik – ugyanis népi énekes.

- ◆ Az Uránia kávézójában széles mosollyal üdvözöl. Alig néhány éve, 2013-ban költözött Budapestre, még nem ismer minden érdekes helyszínt, de az Astoria vonzaskörzetében boldogul, hiszen másfél évvel ezelőtt az alapszakos diplomáját az Eötvös Loránd Tudományegyetem bölcsészkarán, néprajz szakon szerezte. Nagy utat tett meg ahhoz, hogy a magyar fővárosba jusson, hiszen az országhatár szlovák oldalán, a Csallóköz „fővárosában” látta meg a napvilágot.

– Dunaszerdahelyen születtem és az onnan alig huszonöt kilométerre lévő Somorján nőttem fel. Gyermekkoromtól kezdve énekelek, ez a családban természetes állapot, tulajdonképpen mindenki énekelt nálunk, négy testvérem is járt zeneiskolába. Nagyjából nyolcéves koromtól templomi énekarba, később zongorára és képzőművészeti nevelésre jártam. Komolyan a gimnáziumban kezdtem el a népzene iránt érdeklődni, akkoriban a somorjai zeneiskolában klasszikus éneklést is tanultam Németh Imrénél, akinek sokat köszönhetek.

Az Ifjú Szívek Táncszínház tagjaként saját maga is gyűjtött népzenei, még tanított is belőle, és egy régizenei formációban is muzsikál. Németh Imre rendszeresen visszahívja fellépni Somorjára.

Rebeka útját, amely végül a táncházmozgalomhoz vezetett, ugyancsak a népdalok egyengették. Úgy tartja, az első jelentős fellépése a **Bíborpiros szép rózsza**

népdalvetélkedőn volt, mert arra már tudatosan készült, és saját maga válogathatta ki azokat a dalokat, amelyeket előadott. Azt mondja, ekkor kinyílt a hangja, úgy érezte, már ki tudta fejezni a lelkiállapotát a zenével. Ekkor kezdett magánének órákat venni – sajnos sem akkor, sem azóta nem lehet Szlovákiában hivatalos intézményekben kimondottan népi éneket tanulni. Nem tűnik versengő típusnak. Ezt ő is megerősíti, amikor megemlítem neki, hogy láttam a Fölszállott a páva című népzenei tehetségkutató egyik előválogatójában, ahol Garam-menti lakodalmas éneket adott elő.

– Az valóban nem volt egy szerencsés próbálkozás. 2017 tavaszán történt, akkoriban kicsit összecsaptak a hullámok a fejem fölött, családi és magánéleti zűrök is jellemezték az időszakot; akkor fejeztem be az egyetemet, záróvizsgák és diplomadolgozat-védés várt rám, de rábeszéltek, hogy induljak el. Nem bántam meg, de látszik, hogy két-három nap alatt határoztam el a részvételt a versenyen.

A közönség szeretetét kivívtam, a zsűritagok közül is többen dicsérték, egész jó pontszámot kaptam. Sőt, egy-egy idegen is megállította, és gratulált neki. Ugyanakkor visszanézve a fellépést, nemcsak a túlzott izgulást, idegességet látja magán, hanem azt is, hogy volt még miben fejlődnie.

– Nem valószínű, hogy jelentkeznek újabb versenyre, a két eddigi is bőven elég volt. Jó problémamegoldó képességem van, de nem reagálok túl jól a stresszhelyzetekre. A családi hangulatú koncertek állnak hozzám közel.

Abból pedig nincs hiány: tavaly sok tucatnyi fellépése volt. Zoborvidéki népdalokkal szólózkodott, és együtt szerepelhetett a somorjai Duna Folk Banddel a Műpában, a Nomaad formációval pedig a Várkert Bazárban. Legemlékezetesebb szereplése a szentestét megelőző napon volt, akkor a Somorjával határos Bacsfa község régi római katolikus templomába hívták meg, ahová népénekekkel és népdalokkal készült, de citerán is játszott.

– Fantasztikus élményt adott, mert szép számban volt jelen a közönség, és olyan jókat mondtak... – elakad a szava, majd folytatja: – Hasonló történt 2018 elején, akkor Sóvári Melinda „Imádságok” című kiállítását nyitottam meg egy moldvai gyűjtésből származó, Szűz Mária-ról szóló dallal, citerakisérettel. Néhány nappal később az eseményen dolgozó videós utolért a közösségi oldalon, és megkérdezte, készíthetne-e egy klipet. Így társult az „Egészen szép vagy, Mária” című dalhoz egy kisfilm, amelyet sokan láttak a videómegosztón.

Az eseményekhez, évfordulókhoz kapcsolódó és fesztiválos fellépések mellett Rebeka legtöbb szereplése táncmuzsika előadás: évek óta énekes a Tindia zenekarnak, amellyel három éve a Gólya nevű, nyolcadik kerületi romkocsmában lépnek fel minden második héten. Könnyű bevonni az embereket a moldvai táncokba, mert egyébként is fiatalok járnak oda.

– Az külön öröm, hogy a táncmuzsika a kicsit elvont gondolkodású, művészi beállítottságú alapközönségünk mellett egyre több turista is felfedezi – mondja.

És ha az elmúlt időszakban többször meg is fordult a fejében, hogy mégis mit keres a magyar fővárosban, mára majdnem biztos benne: a historikus popzene nagy-követeként boldog élet vár rá. ♦

SZÖVEG –
DÉR KATALIN klasszika-filológus

SOROZAT –
BIBLIA ÉS IRODALOM

RÓNAY GYÖRGY: JELENLÉT

◆ A költemény eszméjének, annak a gondolatnak, hogy Isten létezése minden ember számára felismerhető a természet világát értelemmel szemlélve, bibliai aranymondata Pál apostol Rómaiakhoz írott levelében olvasható: „Ami ugyanis megtudható Istenről, az világos az emberek előtt, maga Isten tette számukra nyilvánvalóvá. Mert ami benne láthatatlan: örök ereje és isteni mivolta, arra a világ teremtése óta műveiből következtethetünk.” (Pál levele a Rómaiakhoz 1, 19–20) Így hát a teremtés is kinyilatkoztatás, a teológia természetes vagy általános kinyilatkoztatásnak nevezi. A teremtett világban ott láthatjuk Istent a kezdet kezdetétől, már a szóbeli bibliai kinyilatkoztatást megelőzően és attól teljesen függetlenül is.

A felhők és a csillagok, a fűszál és a virág, az állatok szeme, az emberek arca, az egész teremtés Istenre mutat, ő rejtőzik benne. A vers folytatása szerint az ő szándéka, lábnyoma sejlik elő a történelemben, az évezredes csontokból és kőületekből feldereng a felismerés, hogy a világ történetét az értelmetlennek, kaotikusnak tűnő, gyakran tragikus és véres eseményeken keresztül valamiképpen mégis ő irányítja a végkifejlet egy végső, jó cél felé. Ahogy Izaiás próféta fogalmaz, dicsősége – az a hatalom, amellyel Isten képes volt a semmiből a valamiket előhozni, az egész mindenséget megteremteni, meghozta alapállapotában jónak teremteni –, ez a dicsőség „betölti az egész földet” (Pál levele a Rómaiakhoz 6, 3), mindenütt körülöttünk van. Pál apostol szava szerint Isten soha, már szóbeli kinyilatkoztatását megelőzően

Nézz föl az égre: ott van
felhők és csillagok közt.

Pillants körül a földön:
ott van fűben, virágban,
állatok ámuló szemében,
emberek arcán.

Áss le a föld alá:
csontokból és kőületekből
szándékainak lábnyoma
dereng feléd.

Mindenütt láthatatlan.
Mindenben látható.

„sem hagyta az embert bizonyág nélkül” önmagáról, létéről és teremtő voltáról (Az apostolok cselekedetei 14, 17). Ez az általános kinyilatkoztatás a teremtés óta minden időben rendelkezésre áll: „nap a napnak mond beszédet, éj az éjnek ád jelet” róla – vallja a Zsoltáros (19, 3), hogy logikus gondolkodással, egyszerű, józan paraszti ésszel mindenki felismerje a teremtőt. És felismerje azt is, mi lenne a vele szembeni megfelelő viselkedés. Ám az ember a maga természetes, bűnre hajló állapotában mégsem teszi ezt, és Pál kénytelen így folytatni a Római levél gondolatát: Az embereknek „nincs tehát mentségük, mert fölismerték az Istent, mégsem dicsőítették Istenként”. (Pál levele a Rómaiakhoz 1, 21).

Isten „mindenütt láthatatlan, / mindenben látható”. Ez a gondolat a maga egyszerűségével nagy mélységeket takar. A Szentírás Édenkertről szóló elbeszélése szerint az első bűn előtt Isten az emberrel élt, személyesen és valamiképp láthatóan volt jelen közegében, a bűn után azonban ezt a közvetlen jelenlétét megvonta és visszahúzódott. Azóta ő maga többé nem látható az ember számára. És ez kegyelem. Ha ugyanis a bűnnel terhelt ember szemtől szemben, színről színre látná Isten tökéletes lényét, ha szembekerülne igazságának teljes fényességével, e ragyogó lángolásban nyomban elhamvadna. Isten azonban a bűn után sem, sohasem hagyta az embert bizonytalanságban önnön létezése felől: láthatatlanul, de érzékelhetően ott van teremtésében, „mindenütt láthatatlan, / mindenben látható.” ◆

A kék madár freskója a knósszoszi palotából, Kr.e. 1500 körül

SZÖVEG –
NAGY VILLŐ

SÁRKÁNYOS ÉGBOLTOK

◆ A 20. század elején született, egész életpályáján át bátran kísérletező Korniss Dezsőnek a Magyar Nemzeti Galériában rendezett kiállítása kapcsán elevenedett meg bennem újra ez az emlék, nem feledve, hogy a festő nemzedékét a világháború és az ezt követő művészi ellehetetlenülés is meglehetősen sújtotta. (Korniss, több más művésztársához hasonlóan, a Budapest Bábszínházban kaphatott menedéket mint báb- és díszletfestő.)

A legtöbb alkotó életművében felfedezhető az a kevés számú vagy talán egyetlen fő csapásirány, kérdés- vagy gondolatkör, amelyre szinte az egész életmű felfűzhető. Az erdélyi gyökerekkel rendelkező Korniss Pesten, nagy szegénységben nőtt fel, s ifjú éveitől bartóki, kodályi indíttatásból a magyar népművészet és az ún. „magasművészet” szintézisét kereste. A sokféle technikai, formai kísérletezés mellett ide újra és újra visszatért. Barátjával, a korán elhunyt Vajda Lajossal Szentendre, majd az autentikusabb Szigetmonostor motívumait gyűjtötték, rajzolták, hogy aztán organikusan, hitelesen

Középiskolás koromban egyik tanárom kissé leegyszerűsítő, ám szemléletes példán érzékeltette a mesterember és a művész közti különbséget. Az egyik így szól: „Ez tökéletes! Akkor most készíték belőle négyszázat!” Míg a másik: „Ez tökéletes! Akkor ilyet már soha többé...”

jelenítsék meg azokat saját festményeiken. Az absztrakt vagy félabsztrakt formák közt átértékelve, sokszor szimbolikus jelentéssel felruházva tűnik fel ház, kapuzat vagy fejfa finoman mintázott kontúrja. Ám mindez csak kiindulópontként szolgál Kornissnak a meséléshez. A homlokzatból leányarc lehet, s miért ne jelenhetne meg Szentendre egén egy barátságos sárkány?

A mesélőkedv és a derű ott is előfordulhat, ahol a legkevésbé számítunk rá. Nem véletlen, hogy a „Tücsöklakodalom” című művet a 20. századi magyar festészet egyik csúcspontjaként tartják számon, s talán az sem, hogy egy konkrét eseménytől vált ennyire nagy jelentőségűvé. A háborúból hazatérő festőnek egy bogaraktól rajzó, nyári réten át vezetett az útja. Rácsodálkozását és gyönyörködését néhány perc múlva az iszonyat váltotta fel: a mezőt mindenütt halottak borították. Nem véletlen az sem, hogy az élményt 1948-ban, a fordulat évében festi nagy méretű vászonra, a Bartók Béla által gyűjtött „Házasodik a tücsök...” kezdetű népdalt

Korniss Dezső
Reménytelen harc, 1948
olaj, vászon
30 cm x 65 cm
© Ferenczy Múzeumi Centrum

használva ürügyként. A tréfás bogármennyegzőt előszámláló dal szinte minden szereplője fellelhető a festményen. A képen vitathatatlanul jelenlévő életöröm optimizmusát a lehulló emberi maszkok és a hozzájuk képest arányai-ban óriásira növelt állatfigurák diadala teszi bizarrá.

E cikk keretei közt nincs mód kitérni Korniss más egyedi alkotásaira, különleges korpuszaira, csurgatott festményeire, kalligráfiáira, a nemzeti trikolorral történő kísérleteire, pedig e munkák többsége ma is frissnek hat.

A kiállítás izelítőt ad Nádler István, Bak Imre, Csiky Tibor, Keserü Ilona művészetéből is néhány művükön keresztül. Bár hivatalosan Korniss Dezső sosem volt tanár, esztétikai, etikai magatartása okán mégis példa, mester lett (a szó nemes értelmében), többek közt az ő számukra is.

*Csak tiszta forrásból. Hagyomány és absztrakció
Korniss Dezső (1908–1984) művészetében
A kiállítás április 7-ig tekinthető meg. ♦*

KÉPMÁS-EST

HELYSZÍN: VÁRKERT BAZÁR, RENDEZVÉNYTEREM

A VITÁNAK VAN HELYE

Ne vitatkozz! – mondjuk sokszor. De miért ne?
Mert nem vagyunk kíváncsiak egymás véleményére?
Mert vita alatt valójában személyeskedést,
a másik minősítését értjük? Mert a cél az ellenfél,
sőt ellenség legyőzése, sőt megsemmisítése?
Szerintünk a kulturált és termékeny vitának
van helye és ideje. Például ezen a Képmás-esten.

Szakértő vendég: **dr. Aczél Petra**,
a Corvinus Egyetem egyetemi tanára,
a Magatartástudományi és
Kommunikációelméleti Intézet igazgatója

Közreműködnek a Kerekasztal Színházi
Nevelési Központ színészei.

Időpont: | 2019. | 19 ÓRA
03.11.
HÉTFŐ |

A RENDEZVÉNYEN VALÓ RÉSZVÉTEL ELŐZETES VAGY
HELYSZÍNI REGISZTRÁCIÓHOZ KÖTÖTT. BELÉPŐ EGY KÉPMÁS
MAGAZIN, AMELY A HELYSZÍNIEN IS MEGVÁSÁROLHATÓ.

TOVÁBBI INFORMÁCIÓ +36/1/3651414
SZERKESZTOSEG@KEPMAS.HU

RENDEZŐ:

KÖZREMŰKÖDŐ:

TÁMOGATÓ:

MÁRCIUSI KIMENŐ

JUHÁSZ KATA TÁRSULAT: FELHŐCIRKUSZ UNPLUGGED

Juhász Kata koreográfus a gyerekekhez és természetesen szüleikhez kíván szólni a Weöres Sándor verseinek képi motívumai és ritmusai által ihletett előadásával. A Felhőcirkuszban a tánc mellett a cirkuszi elemek és az élőzene is kiemelt szerepet kapnak.

A nyári égbolt felhőit bámuló Katókához képzeletbeli barátok érkeznek. A felhők között vándorló cirkusz maroknyi társulatának akrobatái és zenészei Katókával kiegészülve vágnak új kalandokba. Weöres Sándor ismert gyerekversei, mint a Déli Felhők, a Vásár, a Ha a világ rigó lenne, a Csiribiri, A tündér, A birka-iskola vagy a Sehallselát Dömötör, nem hangzanak el az előadásban, hanem a darab képeit, dramaturgiáját ihlették. Az unplugged változat különlegessége, hogy az előadás a nézőkhöz egészen közel, természetes fénynél, hangosítás nélkül játszódik, egy egyszerű táncstúdióban, ettől sokkal intimebb, emberközelibb.

Budapest, Jurányi Ház, 2019. március 10.

VERESEGYHÁZI MEDVEOTTHON

A Veresegyházi Medveotthonban medvéket, farkasokat, rénszarvasokat láthatunk. A farkasok jelenleg 29-en vannak, a három kialakult farkának egy 120 négyzetméteres, két méter mély mesterséges tó és közel másfél hektáros erdős terület biztosítja a természetes élőhelyükhöz hasonló körülményeket. 2010-ben mosómedvék és ormányos medvék költöztek egy új kifutóba, és az otthonban lakik két rénszarvas is.

Említésre méltó a megfigyelhető madárvilág is. Nagy élmény közvetlen közletről szemlélni a gyülekező, köröző hollókat, varjakat, egerészölyveket, vércsétet, szarkákat. Nagy a nyüzsgés, különösen etetőidőben. A védőrendszerrel körbekerített területen a medvék számára tizenkét, szűk bejáratú, de öblös barlang, valamint két, egyenként 160 négyzetméteres tó készült, ami az ivóvizüket és a játék lehetőségét is biztosítja számukra.

Jegyárak és nyitvatartási idő a www.medveotthon.hu weboldalon.

ERKEL

SZÍNHÁZ
THEATRE

OMG

Modern balett-est

George Balanchine / Léo Delibes ► **Sylvia Pas de Deux**

George Balanchine / Pjotr Iljics Csajkovszkij ► **Téma és variációk**

George Balanchine koreográfiája ©The George Balanchine Trust

Harald Lander / Knudåge Riisager ► **Etűdök**

Bemutató ► 2019. március 22., Erkel Színház

További előadások ► 2019. március 23., 24., 27., 28.

HUNGARIAN NATIONAL BALLET
MAGYAR NEMZETI

BALETT

Az Operaház felújítás miatt 2020-ig zárva tart.
Előadásainkat az Erkel Színházban tekinthetik meg.

Budapest, II. János Pál pápa tér 30.

opera.hu | facebook.com/Operahaz

MÁRCIUSI KIMENŐ

SZENTENDREI TAVASZI FESZTIVÁL

A fesztivál idén is változatos programot kínál a látogatóknak, fellép többek között a L'art pour l'art Társulat, Kollár-Klemencz László, lesznek balettelőadások, koncertek, színházi előadások is, a MANK Galéria pedig rendhagyó tárlatvezetésekkel várja a képzőművészet kedvelőit. Az eseménysorozathoz kapcsolódik a Bach Mindenkinek Fesztivál, amelynek nyolc különleges programja ingyenesen látogatható. A nyitónapon a Valami csaj(ok) című komédiát láthatjuk, amelyben Pokorny Lia négy különböző női karaktert játszik el.

Szentendre, 2019. március 8–31.

BUDAPESTI FOTÓFESZTIVÁL

A Budapesti Fotófesztiválon számos kiállítás várja az érdeklődőket, többek között David Lynch „Small Stories / Kis történetek” című tárlata. Lynch kiállításának hangulatát a láthatatlan összefüggések izzása, a kimondhatatlan érzések felszínre hozása és a felszabadított fantázia kiteljesedése adja. Érdekesnek ígérkezik a „Változó tájkép – modern portugál fotográfia” című tárlat is, amely a modern tájkép fogalmát vizsgálja négy kortárs portugál fotográfus különböző nézőpontjából. A művészek a tradicionális területek, illetve a modern társadalom által alakított tájat ábrázolják.

*Változó tájkép – modern portugál fotográfia –
Budapest Projekt Galéria, 2019. március 29–április 20.*

*David Lynch Small Stories / Kis történetek –
MŰCSARNOK, 2019. március 1–június 2.*

Paulo Catrica: Stadia / S.Alhandra vs Sanjoanense, Alhandra, 19.10.2003
Sacavense vs Carregado, Campo Sacavense N1 19.10.2003

MEGÚJULT!

STÍLUS + ÉLMÉNY + SZENVEDÉLY

**Még több tartalom,
változatlan áron!**

STÍLUS + ÉLMÉNY + SZENVEDÉLY

VITORLAZÁS

MAGAZIN

Keresse
az újságárusoknál!

SZÖVEG –
MIRTSE ÁRON zoológus

SOROZAT –
VADÁLLATOK KÖZELRŐL

NAPTÁR A TOBOZMIRIGYBEN

Akár hideg van még, akár enyhül már az idő, mindenképpen itt van a küszöbön a tavasz. Ezt onnan is tudhatjuk, hogy a vetési varjak, akik egész télen itt időztek, táplálékot keresgélve a parkokban, az utak mentén, egyszer csak eltűnnek. Nem számít nekik az időjárás: a naptárt nézik. De hogy csinálják?

- ◆ Minden évben szinte napra pontosan ugyanakkor, október 20. körül érkeznek meg Budapestre a vetési varjak. Hatalmas tömegben jönnek a keleti országrészből, meg még távolabbról, Ukrajna irányából, hogy itt töltsék a telet. És szinte napra pontosan ugyanakkor, március 10. körül távoznak. Az egyik nap még ott kutattak dió vagy ehető hulladék után a járdaszigeten, aztán másnap már nincsenek sehol. Nem számít, hogy milyen az idő, csak az, hogy hányadika van, hogy eljött a nap, az indulás ideje. És hogy ezt honnan tudják? A fényviszonyoknak, a nappalok hosszának a változásából. Van az agyukban egy picinyke műszer, a neve tobozmirigy, amely érzékenyen méri a szem által érzékelt fény mennyiségét, és a megfelelő értéknél beindít bizonyos viselkedésformákat és élettani folyamatokat.

FÉNYMÉRŐ AZ AGYBAN

A tobozmirigy melatoninint termel: egy hormont, amely folyamatosan képződik benne, de sötétben sokkal több termelődik, mert a fény gátolja a képződését. A melatonin többféle hatást is kivált a szervezetben, például álmoságot idéz elő, és gátolja az ivarszervek működését. Ha a szervezetet érő fény mennyisége növekszik, a melatonin termelődése csökken, és ezzel különböző folyamatok indulnak be: nagy vonalakban ez szabályozza az élőlények napszakos és évszakos ritmusát. Valahogy úgy lehet ezt elképzelni, mint amikor egy termosztát bekapcsol, ha a hőmérséklet eléri a beállított értéket. A működési elv ugyanaz, legyen szó varjúról, emberről, teknősről vagy mormotáról, ám az egyes állatok szervezetében a hatás más és más formában mutatkozhat meg, megfelelően az életmódjuknak.

IRÁNYTŰ IS VAN HOZZÁ

A vándormadarak tehát, amikor a belső naptárjukban a mutató a megfelelő dátumhoz ért, szedik a sátorfájukat, és elindulnak. Tobozmirigyük még a tájékozódásban is segít nekik, ugyanis mágneses anyagot is tartalmaz. Amíg még itt vannak, derűs, szeles napokon megpillant-hatjuk őket, amint párosával mutatják be akrobatikus, hol felszálló, hol alábukó nászrepülésüket a háztetőik fölött. De az állandó, tehát nem vonuló madarak visel-kedésében is változásokat hoz a tavasz, és ez is a fényvel van összefüggésben. A harkály már januárban dobolni kezd a száraz ágakon vagy a telefonoszlopokon, dalolás helyett dobszóolóval jelölve ki a területet, amelyre igényt tart. A cinegék csilingelő „nyitni-kék”-je, a balkáni gerlék szinkópás bűgása is hallható már egészen az év elején. Egyre több madarat láthatunk fészekanyaggal a csőrében repülni, de vannak olyanok is, akik ilyenkor már tojás-
kon kotlanak.

CSÚCSFORGALOM AZ ÉRKEZÉSI OLDALON

Természetesen beindul a forgalom visszafelé is. Minden madár érkezésének megvan a maga ideje: az első gólyák február végén landolnak a megszokott kéményeken és villanyoszlopokon, márciusban pedig már tömegesen érkeznek. A sárgarigó ugyanakkor a későn jövők közé tartozik: április-májusban tér haza telőhelyéről. Hogy jellegzetes fuvolázását mégis hallhatjuk már korábban is, az azért van, mert a seregély viszont jóval korábban itt-hon van, és mint ismert, kiváló hangutánzó... A fülemüle dalát is csak azért nem tudja „meghamisítani”, mert ez a szerény tollú, ám aranytorkú énekes főként késő éjszaka szokott dalra fakadni. A legkésőbb érkező madarak közé tartozik a gyurgyalag, amelynek már színpompás tollazata is melegigényes, trópusi madarat sejtet, és erre nem is cáfol rá. Tényleg szinte csak költeni ugrik haza: májustól van itthon, és augusztus második felében már újra búcsút is mond Európának.

VÁLTS BUNDÁT!

Saját házi kedvenceinken is észrevehetjük a fényviszonyok okozta változásokat: például a szőrzetükön. Alig néhány héttel a téli napforduló után, ahogy a nappalok hosszabbodni kezdenek, beindul a kutyák, macskák vedlése is, ami főként a hosszú szőrű fajtákon feltűnő: addig selymes szőrzetük egyszer csak filcesedni, csimbókosodni kezd, igényli a rendszeres fésülést, kefélést. Az állatkertben megfigyelhető a tevék különösen látványos vedlése is: a vastag, gyapjas téli bunda nagy foltokban válik le az állatról, míg végül a bőre csaknem teljesen csupasz lesz. A nyári napforduló után aztán majd a nappalok rövidülésével beindul a felkészülés a várható hidegre, és kezdetben rövid, plüssre emlékeztető, majd ősze már ismét hosszú, dús szőrzet borítja a kétpúpú teve testét, hiszen hazájára, Közép-Ázsia belső területeinek sivatagaira éppúgy jellemző a csikorgó hideg, mint a rekkenő hőség.

HÉTALVÓK, ÉBRESZTŐ!

A tavasz felébreszti a téli álmat alvó állatokat is. A sünök, ürgék, pelék és társaik a telet erősen lecsökkent testhőmérséklettel, hibernálódva vészelik át. Erre is az a bizonyos tobozmirigy készíti fel őket. Szervezetükben ősszel barna zsírszövet halmozódik fel, amelyből sokkal gyorsabban nyerhető energia, mint a mi testünkben található fehér zsírszövetből. Ennek jelentősége, hogy amikor eljön az ideje, a fagy-pont közelébe lehűlt testet gyorsan képes felmelegíteni. Tavasszal aztán alaposan megkarcsúsodva térnek magukhoz. Legkönnyebben a sünökkel futhatunk össze, amelyek az áprilisi nászidőszakban egészen megfeledkeznek az óvatosságról, és hangos zörgéssel udvarolnak a tavalyi avarban a bokrok alján.

CSONTNÖVESZTÉS FELSŐFOKON

A tobozmirigy, illetve a benne képződő melatonin indítja be évről évre a világ egyik legbravúrosabb biológiai csúcsteljesítményét is: a szarvasok agancsváltását. A gímszarvasok tél végén hullatják el agancsukat, és azonnal nekilátnak kinöveszteni az újat: igyekezniük kell, hiszen mire eljön a szarvasbőgés ideje, már teljes fegyverzetben kell állniuk. A növekvő agancsot bolyhos szőrrel borított bőr, az úgynevezett barka fedi és táplálja. Miután csak a bika visel ilyen fejdíszet, és a tehén nem, így nem meglepő, hogy képződésében a legfontosabb szerepe a hím nemi hormonnak, a tesztoszteronnak van. Fejlődése olyan intenzív csontnövekedés, amelyhez hasonlóra nincs más példa az élővilágban: márciustól szeptemberig felrakni egy díjnyertes trófeát annyit jelent, hogy az agancs átlagosan egy centit nőhet és 10 dekát gyarapodhat naponta! ♦

A tobozmirigyet gyakran a legendás „harmadik szemmel” hozzák kapcsolatba. Ennek alapja, hogy egyes hüüllök, például a hidasgyík vagy a leguánok esetében valóban tartozik hozzá egy külső fényérzékelő szerv, az ún. fejtetői szem.

Egyes állatoknak még a színe is megváltozik a bundacserével. A hermelin például télire kifehéredett bundáját tavasszal visszacseréli barnára. A farka vége azonban ekkor is fekete marad.

A medve nem alszik valódi téli álmot: testhőmérséklete csak néhány fokot csökken. Így könnyen felébred, hogy tegyen egy sétát a hóban, nemcsak Gyertyaszentelőkor, hanem máskor is.

A vonuló madarak két csoportra oszthatók: obligát és fakultatív vonulókra. Az előbbieket útvonalat belső (öröklött) tényezők határozzák meg, az utóbbiakét a külső körülmények.

SZÖVEG –
PÁCZAI TAMÁS

SOROZAT –
TERMÉSZETKÖZELBEN

ÉRTŐL AZ ÓCEÁNIG

Radisics Milán természetfotós nagyszabású sorozatban kutatja a Föld vízi útjainak evolúcióját. Olvadó gleccserektől a száraz folyómedrekig, festői mocsarakon és lagúnákon keresztül, új perspektívában mutatja meg a Föld felszínének 71 százalékát borító víz sokszínűségét és fontosságát, a klímaváltozás nyomait. Munkáját díjazták a 37. Magyar Sajtófotó Pályázaton.

◆ „Kezdve Izlandtól, tizenegy országon keresztül utazva vizsgáltam a zsugorodó gleccsereket és a folyók fonódását, különös figyelemmel a virágzó tavak, folyók és patakok iránt” – beszél sorozatáról a délvidéki születésű, jelenleg Budapesten dolgozó, hazai és nemzetközi pályázatokon elismert fotográfus. Milán igazi „ezermester”: a fényképezés mellett sikeresen működő reklámügynökséget vezet, kilenc éven át volt a Magyar Természetfotósok Szövetsége (Naturart) elnöke, szinte egy csapásra lett az egyik legkeresettebb drónfotós, néhány éve pedig életmódot változtatott, és húsz kilós fogyás után olyan formába lendült, hogy 50 évesen fotómodellként talált új kihívást a kamera másik oldalán: nemrég Lionel Messivel közösen forgatott reklámfilmet.

Szerteágazó tevékenysége mellett a természetfotózás volt mindig a biztos pont az életében. Professzionális drónokkal készített legújabb fényképeit stábbal fotózza, a nagyszabású projektnek nemzetközi kiállításokat szerveznek, a weboldalon (water.shapes.earth) az aktuális kiállítások mellett rengeteg információt és képet találunk a vizekről, értől óceánig; a blogon pedig a terepmunkáról olvashatunk háttérinformációkat.

Radisics Milán itt látható képe a „Hogyan formálja a víz a Földet” sorozatának része, munkáját a 37. Magyar Sajtófotó Pályázaton első díjjal jutalmazták Természet és Tudomány kategóriában. ◆

A húsz kilométeres Betanzos-torkolat végén található egyedülálló, sós mocsár absztrakt formái
Észak-Spanyolország, Lambre falu, 2018. július 15.

A területre jellemző mesterséges halastavak maradványait a múlt században a hegyekből évről évre lezúduló iszap takarta be. Apály idején láthatjuk a terület iszapos medrét, amelynek intenzív színét a „kék óra” (a napfelkelte előtti és napnyugta utáni időszak) fényviszonyai kölcsönözték.

Babakötvény

MEGTÉRÜLŐ GONDOSKODÁS

Babakötvény

babakotveny.hu

Vásároljon **Babakötvényt** havi néhány ezer forintért,

- és gyermeke akár több mint **2 millió forinttal** indíthatja felnőtt életét,
- és az éves befizetések mértéke alapján akár évi 6 000 forintos **állami támogatással** gyarapodhat,
- és gyermeke 18 éves korától a megtakarított összeget **bármire** felhasználhatja.

akár
5,8%
kamattal! *

Keresse a **Magyar Államkincstárban!**

* A Babakötvény forgalomba hozatalának és forgalmazásának általános feltételeit az aktuális Ismertető és a Nyilvános Ajánlattétel tartalmazza, mely megtekinthető a forgalmazó helyeken, illetve a www.allampapir.hu és a www.akk.hu honlapon. Jelen tájékoztatás a tőkepiacról szóló 2001. évi CXX. törvény vonatkozó rendelkezései alapján kereskedelmi kommunikációnak minősül, és nem tekinthető ajánlattételnek, teljes körű tájékoztatásnak, befektetési vagy adótanácsadásnak. A kibocsátó felhívja a befektetők figyelmét, hogy a Babakötvény esetében sem zárhatóak ki teljeskörűen az infláció változásából eredő kockázatok, és valamennyi további befektetési kockázatot és lehetőséget a befektetőnek kell felmérnie. Az első sorozat esetében (2032/S) a kamat: 5,4%, mely sorozat a 2014. január 31-ig született, a Magyar Államkincstárnál Start-értékpapírszámlával rendelkező gyermek javára vásárolható. Minden évben 3% inflációt és 3% kamattelárat feltételezve, havi 5.000,- forint befizetésével 18 éven keresztül, kb. 2,3 millió forint takarítható meg a Babakötvény befektetéssel.

MEGINT NŐ A CSALÁDI ADÓKEDVEZMÉNY.

A kétgyermekesek adókedvezménye január elsejétől havi negyvenezer forintra nőtt. Ez az intézkedés több mint 350 ezer kétgyermekes családot érint. Magyarország ma már kétszer annyit költ családtámogatási célokra, mint 2010-ben.

**MAGYARORSZÁG
JOBBAN TELJESÍT**

ZAMPEX

stílusos, bátor, elkötelezett

KÁDÁR ANNAMÁRIA

„TÓFALVI ZSELYKE BARÁTNŐM
EGY IGAZI MESEHŐS, AKI
FOLYAMATOSAN KÜZD
A HÉTFEJŰ SÁRKÁNY
EGY-EGY FEJÉVEL, DE
MINDIG MOSOLYOGVA,
DERŰSEN MÁSZIK ÉGIG ÉRŐ
FÁJÁNAK A TETEJÉRE.”